

konstruálnia, amely a feleséget csak felfüggesztő feltétellel, t. i. a házasság megszűnte után illeti meg. De ha a feleség csak a házasság megszűnte után tulajdonos, úgy ebből az következik, hogy addig a férjnek kell tulajdonosnak lennie. Ezt sem akarhatta a Kúria, hiszen ez ellentétben állana a nő vagyoni önállóságával, önálló jogképességével. A vagyoni közszerzeményi minősége a házasság fennállása alatt irrelevans és csak a házasság megszűnte pillanatában a közszerzeményi elszámolás megejtésénél kezd lényegessé válni, de semmi kihatása a közszerzeményi minőségnek a házasság fennállása alatt a tulajdonjogra nincsen. Ugyanilyen aggályos a kir. Kúria másik megállapítása is. Az ítélet a fentidézett megállapítás után előrebocsátja, hogy igényper nemcsak tulajdonjogra, hanem minden oly jogra alapítható, amely anyagi tartalmánál fogva alkalmas az ingó árverésre bocsátásának meggátolására. Ez a tétel, amely állandóan visszatér a kir. Kúria ítéleteiben, túlságosan általánosít, mert még azt sem mondja ki, hogy az igényperrel védett jognak dologi jognak kell lennie, holott az igényper nyilván nem alkalmas kötelmi jogok védelmére, sőt a jogcímvédelemnek sem alkalmas formája az igényper. Pedig a kir. Kúria nincs messze ettől a szerintem egyáltalában nem helyeseltető felfogástól. Az adott esetben ugyanis a kir. Kúria igényperrel védhető jognak találta a feleség ama megtérítési igényét, amelyet az ő külön vagyona a közszerzeményi elszámolás során a közszerzeményre való ingók beszerzési ára címén támaszt és megállapítja erről az igényről, hogy ezt a felperes harmadik személyekkel szemben a házasság tartama alatt is megvédheti. Nézetem szerint az ítélet túl messze megy. A feleség mint tulajdonos léphet fel igényperrel és nem volt arra szükség, hogy egyrészt az ő tulajdonát denegáljuk, ugyanakkor pedig egy kötelmi igénynek adjunk oly védelmet, amely csak dologi jogot illet meg.

Dr. Vági József.

Nyugdíjjogosultság eléérése előtti elbocsátás. A Kúria gyakorlata ismételten megállapította, hogy nincs oly jogszabály, amely a munkaadót ellenkező kikötés hiányában arra kötelezné, hogy a szolgálati jogviszonyt csak azért tartsa fenn, hogy az alkalmazott a nyugdíjra jogosító szolgálati időt kitölthesse. A Kúria a mai jogállapotból levont ezt a tételét azonban ismételten enyhítette azzal a kijelentéssel, hogy a szolgálati viszony felmondás útján való megszüntetésére a munkaadót megillető jog „csak akkor nem volna jogszerűen gyakorolható, ha a munkaadó az alkalmazottat közvetlenül a nyugdíjjogosultság megszerzése előtt, minden komoly ok nélkül bocsátja el a szolgálatból”. (Kúria P. II. 2174/1932., az esetet közli a Munka Jog, a Kereskedelmi Jog melléklete I. évf. 5. szám). A fenti jogtétel a Kúria gyakorlatában ismételten hangsúlyozást nyert. Épen ezért megkezdte a Kúria P. II. 4800/932. számú határozata, amely a következőket mondotta ki: „Az alperesnek az az eljárása, hogy az 1914. XVII. t.-c. 2. §-ának 1. c) és a szolgálati szabályzat 3. §-ának 2. a) pontja alapján őt megillető jogával élve az ideiglenesen alkalmazott felperessel a szolgálati viszonyt közvetlenül

az állandó alkalmazottá válás időpontja előtt szüntette meg, joggal való visszaélésnek nem tekinthető. Nincs bizonyítva ugyanis, hogy a felperes felmondási jogát jogos érdek nélkül egyedül a felperes károsítása végett gyakorolta. Az alperes a szolgálat megszüntetésénél a nyugdíjterher és a maga teljesítő képessége közti egyensúly biztosításának szempontjait is mérleghelhetné. A határozat a kétségtelen szociálpolitikai szellemű áthatott elvi állásfoglalás meddőségét mutatja. Ha a szolgálati viszony megszakítása közvetlenül az állandó alkalmazottá válás (tehát nyugdíjjogosultság megszerzése) előtt is jogosult, akkor gyakorlatilag az elvi kijelentésből semmi sem marad fenn. Az a körülmény, hogy a munkaadó a nyugdíjterher és a maga teljesítőképessége közti egyensúly biztosításának szempontját mérleghelheti, a mai nehéz viszonyok között szinte minden esetben valószínűséggel feltételezhető. Normális viszonyok között pedig igen nagy mértékben megcsökken a kérdés jelentősége, mert a multak tapasztalatai szerint ritkaságszámba ment, hogy egy alkalmazottat évekig tartó szolgálat után a nyugdíjjogosultság küszöbén bocsássonak el. Tömegesebben, az ilyen elbocsátásokat éppen az a gazdasági válság idézte elő, amelynek súlya, ha egyoldalúak nem akarunk lenni, a munkaadóra is reá nehezedik, és ha a Kúria a többször kifejezett elvi kijelentéssel az egyébként jogos felmondási jog elé mégis korlátot akart állítani, akkor nyilván annak is tudatában volt, hogy maga a jelenség, ha szporadikusan rendes gazdasági viszonyok között is előfordulhatott, a jogi gondoskodás szükségét éppen az eseteknek a valóság okozta megszorodása folytán váltotta ki. Akkor pedig nem méltányolható a nyugdíjjogosultság küszöbén történő felmondás még ama bizonyos egyensúlybiztosítási szemponttal sem, mert hiszen a válság nem pillanatnyi jelenség és a munkaadónak a válság és az alkalmaztatás korábbi szakában is módja lett volna az elbocsátással élni. A kérdés szociálpolitikai vonatkozásainak elmellőzésével arra is utálni kell, hogy a Kúriának az a tétele, hogy nincs bizonyítva, hogy a felperes felmondási jogát jogos érdek nélkül egyedül a felperes károsítása végett gyakorolta, ugyancsak meggondolásra ad alkalmat. Ehhez a kijelentéshez perjogi és anyagjogi megjegyzések kívánkoznak. A Kúria utalása a bizonyíték hiányára részben a bizonyítás szükségét, részben a bizonyítási terher kérdését veti fel. Amikor a Kúria a bizonyítás hiányát hozza fel, lényegben a felmondás belső szándékának bizonyítatlanságát gondolja. Ha a belső szándék bizonyításának terhét a Kúria a felperesre hárítja, aligha képzelhető, hogy a felperes az alperes belső szándékát bizonyítani tudja. A szándék bizonyítása természete szerint az indiciumból való következtetés útján történik. A felmondás ténye mindenesetre szándékos, a felmondás szándékosságára tehát a Kúria sem kíván külön igazolást. Külön szándékosságot kíván azonban a Kúria bizonyítani arra, hogy a felmondási jog gyakorlása igenis érdek nélkül, egyedül a felperes károsítása végett történt. A kúriai ítélet fogalmazása a chicane jogi fogalmát idézi fel, bár korábban a joggal való visszaélésről beszél. A joggal való visszaélés és a chicane rokonfogalmak ugyan, amelyek

rendszerint egybeesnek, sőt a chicane majdnem mindig magában rejti a joggal való visszaélés tényét is, ellenben a joggal való visszaélés fennforoghat akkor is, ha chicanenak a tényállás, vagyis az a körülmény, hogy jogos érdek nélkül egyedül az ellenfél károsítása végett történik valami, nem is forog fenn. Pusztán az a körülmény, hogy a joggal való visszaélés nem csupán a másik fél károsítására történik, hanem a cselekvő fél érdekében is, nem szüntetheti meg az eljárásnak egyébként joggal való visszaélésként való minősítését. A joggal való visszaélés tényállása független attól, hogy a fél jogával esetleg saját érdekében, vagy saját előnyére él és az önérdék követése ugyan bizonyos körülmények között mentesítőleg hathat, esetleg a magatartás labilis értékelése mellett a vitát abban az irányban döntheti el, hogy a magatartást visszaélésnek minősíteni nem lehet, de ez a mentesítés nem szükségszerű és a saját érdekből elkövetett cselekménnyel is megállhat a joggal való visszaélés, amely visszaélés önmagában jogokat keletkeztetett az ellenfél javára akkor is, ha ez a visszaélés nem chicaneszerűen, nem pusztán az ellenfél megkárosítása érdekében történik. Amikor tehát a Kúria ítélete felváltva használja a joggal való visszaélés kifejezését, illetve a chicanenak szokásos tartalmi körülírását (bár a chicane szót magát nem említi), akkor synonymaként kezelt két oly jogi fogalmat, amelyek csak közeli rokonságot tartanak egymással, de tartalmilag nem esnek egybe. Ha a Kúria korábbi ismételt kijelentéseiben joggal való visszaélést látott a nyugdíjasság elérése előtti közvetlen elbocsátásban, úgy ennek jogi következményei nem hárihatóak el azzal, hogy visszaélés azért nem forog fenn, mert az alperes nem pusztán az ellenfél károsítására, hanem esetleg saját maga előnyítésére törekedett.

B. S.

Sodorványok. A legtöbb idegenbe tévedt magánjogi szabályt a pénzügyi jogban látjuk viszont. A közadók kezeléséről szóló 600/1927. P. M. számú rendelet 57. §-ának (15.) bekezdése szerint a fuvarozó törvényes zálogjoga hatályos akkor is, ha pénzügyi végrehajtást vezetnek a fuvarozott tárgyra és a fuvarozó a törvényes zálogjogával terhelt tárgyat nem tartozik kiadni a maga igényeinek kielégítése előtt; ha azonban mégis kiadja, ezáltal törvényes zálogjoga el nem enyészik és elsőbbségre tarthat számot. A szabály persze csak akkor jöhet alkalmazásba, ha transzferálásra kerül a szer. Minthogy ebben az esetben birtokos az állam lesz, összhangban áll ez a rendelkezés a K. T. 411. §-ában foglalt általános szabállyal, amely szerint a törvényes zálogjog csak akkor szűnik meg, ha a fuvarozó a fuvarozott árukat a *cimzettnek* adja ki.

A vámjogi törvény (1924: XIX. t.-c.) 79. §-a beszél a nyilvános vámraktárak jogviszonyairól és szabályozza az államnak, valamint az engedélyezett nyilvános vámraktár